

Neplatená reprodukčná práca 2

Anotácia: Značná časť práce, ktorú ľudia vykonávajú, nie je dostatočne viditeľná a oceňovaná. Ide najmä o takzvanú reprodukčnú prácu, ktorá sa týka starostlivosti o deti, rodinu a domácnosť. Prostredníctvom tejto práce sa udržuje a reprodukuje spoločnosť, pracovná sila či kultúra. Bez tejto práce by spoločnosť nemohla fungovať. Často je však neplatená a zväčša ju vykonávajú ženy, čo je dôsledkom rodových stereotypov a rodovej delby práce v spoločnosti. Problém neplatenej reprodukčnej práce sa bezprostredne týka života mladých ľudí, preto by sa mal reflektovať aj v rámci vyučovacieho procesu.

Ciele: Žiaci a žiačky sa naučia

- vypočítať cenu neplatenej reprodukčnej práce,
- uvedomovať si hodnotu neplatenej reprodukčnej práce.

Odporúčaný vek: 15 – 19 rokov (SŠ)

Odporúčaný predmet: občianska náuka, etická výchova

Dĺžka: 45 minút

Pomôcky: papier alebo zošit, písacie potreby, tabuľa alebo flipchart, vytlačené formuláre z prílohy (pre každého jeden)

Postup:

1. Uvedenie do témy (10 minút)

- a. Dajte žiakom a žiačkam inštrukcie: *Najprv si jednotlivito samostatne odpovedzte na otázku, či robíte nejaké domáce práce, ako napríklad upratovanie domácnosti, umývanie riadov, nakupovanie, varenie alebo pranie. Ak áno, zamyslite sa nad tým, či vás tieto práce bavia. Ak tieto práce nevykonávate, odpovedzte na otázku, prečo ich nerobíte.*
- b. Žiaci a žiačky samostatne formulujú odpovede. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- c. Žiaci a žiačky samostatne formulujú odpovede. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- d. Potom vyzvite žiačky a žiakov, aby prečítali alebo uviedli, či ich vykonávanie domácich prác baví alebo prečo ich nerobia. Odpovede zapisujte na tabuľu alebo flipchart.
- e. Na základe odpovedí urobte zhrnutie.

2. Výpočet ceny neplatenej práce (20 minút)

- Rozdajte formulár uvedený v prílohe.
- Vyzvite žiakov a žiačky, aby vyplnili formulár: *Všetci ste dostali formulár, ktorý obsahuje zoznam domácich prác. Pri každej práci najprv uveďte, koľko hodín týždenne ich vykonáva osoba, ktorá sa im vo vašej domácnosti venuje najviac. Do ďalšieho stĺpca napíšte, koľko hodín ich vykonávate vy. Ak sa nejaká práca nevykonáva, napíšte nulu. Ide o váš odhad, netrápte sa, ak nebudete vedieť uviesť úplne presný čas. Ak vyplníte všetky položky, spočítajte počet hodín a výsledok napíšte do kolónky „Spolu hodín týždenne“.*
- Žiaci a žiačky samostatne vypĺňajú formulár. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- Po skončení práce zadajte ďalšie inštrukcie: *Teraz ste všetci vyplnili formulár a máte pred sebou počet hodín, ktoré vy a jedna osoba z vašej domácnosti venujete domácim prácam. Ako by ste mali ďalej postupovať, aby ste vypočítali, koľko táto práca stojí? Rozdeľte sa do dvojíc a skúste sa dohodnúť, aký by mal byť ďalší postup, aby ste zistili cenu domácich prác,*
- Žiaci a žiačky samostatne diskutujú a zapisujú svoje návrhy. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- Po skončení diskusie vyzvite žiakov a žiačky, aby prečítali alebo uviedli, ako by postupovali pri výpočte ceny domácich prác. Odpovede zapisujte na tabuľu alebo flipchart.
- Na základe odpovedí vytvorte záver a uveďte ďalšie inštrukcie: *Ďakujem za vaše zaujímavé návrhy. Vyplynulo z nich, že potrebujeme vedieť cenu alebo mzdu za hodinu práce. Na tento výpočet môžeme použiť minimálnu mzdu. Štát túto mzdu určuje na každý rok a platí pre všetkých zamestnancov a zamestnankyne, ktoré majú klasický pracovný pomer alebo pracujú na dohodu o vykonaní práce. V roku 2022 je hodinová minimálna mzda vo výške 3,713 eur. Teraz môžete vypočítať cenu domácich prác. Pri výpočte môžete použiť aj kalkulačku. Výšku hodinovej minimálnej mzdy napíšte na tabuľu alebo flipchart.*
- Žiaci a žiačky samostatne pracujú na výpočte ceny domácich prác. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.

3. Reflexia (15 minút)

- Po skončení výpočtu vyzvite žiakov a žiačky, aby prečítali alebo uviedli, aké sumy im vyšli. Odpovede zapisujte na tabuľu alebo flipchart. Následne im povedzte, že mesačná minimálna mzda v roku 2022 bude 646 eur.
- Potom dajte žiakom a žiačkam inštrukcie: *Teraz poznáte približnú cenu neplatenej domácej práce. Rozdeľte sa do skupín po štyroch. V skupine stručne diskutujte o nasledujúcej otázke: Ako sa zmenil váš pohľad na neplatenú prácu? Vyvodili ste nejaké nové závery pre svoj podiel na domácich prácach alebo váš postoj zostal nezmenený? Nie je nutné, aby ste sa zhodli na spoločnej odpovedi. Zapište všetky názory a postrehy, ktoré zaznejú.*
- Žiaci a žiačky samostatne diskutujú. V prípade otázok alebo nejasností môžete upresniť inštrukcie.
- Po skončení diskusie jeden zástupca alebo zástupkyňa z každej skupiny prečíta alebo uvedie názory a postrehy, ktoré v skupine zazneli.

Príloha

Formulár

Pri každej práci najprv uved', koľko hodín týždenne ich vykonáva osoba, ktorá sa im vo vašej domácnosti venuje najviac. Do ďalšieho stĺpca napíš, koľko hodín ich vykonávaš ty. Ak sa nejaká práca nevykonáva, napíš nulu.

	Počet hodín týždenne (osoba, ktorá v našej domácnosti najviac vykonáva domáce práce)	Počet hodín týždenne (ja)
Príprava a varenie jedla		
Pranie		
Nákup potravín a iných potrieb do domácnosti		
Umývanie riadov/obsluha umývačky riadov		
Upratovanie domácnosti		
Iné práce v rámci domácnosti (napríklad starostlivosť o deti)		
Spolu hodín týždenne		
Cena týždennej neplatenej domácej práce		

Odporúčané zdroje

Neplatená práca. Dostupné na: <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=150>

Reprodukcia. Dostupné na: <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=167>

Rodová delba práce. Dostupné na: <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=40>

Poznáte hodnotu ženského eura? V roku 2021 je to 81,6 centa. Neplatená práca žien v domácnosti situáciu v SR ešte viac zhoršuje. Dostupné na: <https://www.totojerovnost.eu/index.php/2021/10/25/tlacova-sprava-poznate-hodnotu-zenskeho-eura-v-roku-2021-je-to-816-centa-neplatenapraca-zien-v-domacnosti-situaciu-v-sr-este-viac-zhorsuje/>

Cviková, J. Nerodíme sa ako ženy a muži. Dostupné na: [http://www.ruzovya modry svet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/ruzovy-a-modry-svet-\(cd-rom\)/jana-cvikova:-nerodime-sa-ako--zeny-a-muzi](http://www.ruzovya modry svet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/ruzovy-a-modry-svet-(cd-rom)/jana-cvikova:-nerodime-sa-ako--zeny-a-muzi)

Druhé pohlavie: Úryvok z knihy Simone de Beauvoir. Dostupné na: <http://www.ruzovya modry svet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/clanky-a-studie/7-statocnych/simone-de-beauvoir:-druhe-pohlavie>

Judy Syfers. Aj ja chcem mať manželku. Dostupné na: <http://www.ruzovya modry svet.sk/sk/hlavne-menu/citaren/clanky-a-studie/7-statocnych/judy-syfers:-aj-ja-chcem-mat-manzelku>

Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá Zájmové združenie žien ASPEKT.